

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Kedden

41. szám.

Pest, majus 2. 1848

Nem kell táblabíró politika.

Ápril 10. kezdve e lap hetenként hatszor egy közép nagyságú iven fog megjelenni, és posta után is megrendelhető.

Előfizetési ár:

Ápril 10-kétől június végeig, Budapesten, házhozhordással 2 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 3 ft. 30 kr.

Ápril 10. september végeig félévre: Budapesten 5 ft. Vidékre postán borítékban 6 ft.

Ápril 10-étől december végeig három évnegyedre:

Budapesten házhozhordással 6 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 8 ft.

Budapesten egy pengő forintjával, egy hónapra szóló előfizetést is elfogadunk.

Hirdetésektől egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 3 kr. pp. számítottak.

Tegnap este a Vácra jött utazók azt beszéltek, hogy ott a polgárok egy része megtámadta a zsidókat. Ezek azonban összeszövetkezve a cigányokkal és a parasztokkal, a burgereket istenszen megdöngették.

A milyen mértékkel stb.

Népszerű vita a civillisteről.

Notárius. Na hát, hogy tetszenek az új törvények?

Ex-urbéres. Na csak megélünk valahogy.

Notárius. Na de mégis?

Ex-urbéres. Azt szeretném tudni, mennyi az az egy millió.

Notárius. Sok. Borzasztó sok.

Ex-urbéres. Sok! akkor három millió még borzasztóbban több. Tudták e nagy urak, mennyi az a három millió, mikor a királyi szegődtek. Nagyon hamar megkötötték az alkut.

Notárius. Se baj. A conventio csak a jövő országgyűlésig tart akkor aztán az alkuba minden ember, a ki azt fizeti, ha csak egy negyed rész urbéri telke is van, bele fog szólni.

Ex-urbéres. Na már így megjárja

Notárius. Azért hát olyan embert küldjünk követnek, ki jól tud alkudni.

Ex-urbéres. Sőt én azt gondolnám, jobb lenne olyan, ki épen nem tud alkudni. Mondjuk meg mennyit akarunk mi, s punctum. Ő felségét mindig kegyelmes királynak hallottam, s miután más vakans királyságban őt nem szeretnék anyira, mint a hü magyarok, meg fog ő nálunk maradni.

Pest majus 2ka.

A mai Pesti Hirlap seregével hozza a finansz-ministeri kinevezéseket.

Legyen szabad egy némelly kinevezésre holmi egyetmást elmondanunk.

Status-titkár, Pulszky (olvass Pulszki) Ferencz A posti hirlap ájtatos kívánata nem sikerült, vagy legalább a teljesezés el van halasztva.

Pedig kár az embereket hivatásuktól elvonni. Millyen jó lett volna ott Bécsben ez a mi tüzes hazánkfia. Régi finansz hivatalnokainkat lágyabb ember is megregulázhatja.

Pulszki akkor tölti be leginkább helyét, ha szerepe az: hogy mindenütt ott legyen, s egyike azon genieknek kik mindenhez értenek valamit, de a szaktudománytól hátukat borsózni érzik.

Különösen nagyon rá tud valakire ijeszteni.

Egyszer minket is rászedett. Akkor midőn Pozsonyból mint küldöttünk haza jött, s a körbe az europai viszonyokról oly csattanós híreket mondott, hogy következő napi lapunkban (7ik sz.) félre kellett a harangot vernünk.

Illyen kemény embert kár a bécsi ministerium mellől elvonni.

Mostani hivatalánál még az is jobb lenne, ha őt a Horvátországba menendő nemzetőrség kapitányává tennék, vagy akárhová, hol nagy zajt kell ütnie, mert daczára annak, hogy ő az alatt, míg legutószor leportraitiroztatta magát, nagy erőködés-sel igen sentimentalitás arcot csinálgatott mégis jó formán katonás legény ő titkársága.

A bureaukban csendesen kellene magát viselni. Ez pedig neki nem megyen. Kár temperamentumát erőszakoltatni.

Menjen ő minél előbb Bécsbe. Nekünk ott egy diplomata-Caraffara van szükségünk.

Ott olly jól fogja magát viselni, hogy ha egykor haza jövend, elmondhatjuk rá, mit a Scot nemesben Károly király mondott:

Chiffinch, te nagy ember vagy!

Lássuk a többi kinevezéseket.

Először is vannak a névsorban többen, kiknek alkalmaztatása az olvasónak valóban kedves tudomásul szolgál. Illyen a főszámvevőségi osztályban az igazgató Weisz Bernát, s a titoknok Gelenczey Pál.

Mint ismert szakértő a bányászati osztálynál Trangous Lajos. Az urbéri rendezést illetőleg igen jó hangu nevek: Záborszky Alajos s a két segédtanácsos Petrovics Károl és Graeff József.

Azonban szeretnénk tudni, mivealó az a tiszteletbeli titoknoki ranggal felruházott fogalmazóság.

Nekünk az ezen nevetséges czifrasággal kinevezett Gömöri Victort nincs szerencsénk ismerni, de látatlanban is feltesztünk róla annyi tizenkilencedik századi szellemet, hogy az üres címet magáról deprecalni fogja.

Mi szüksége van Gömöri Victornek a titoknoki üres címre, ha ő derék és szorgalmas fogalmazó lehet.

Soha nem hittük volna, hogy az új ministeriumnak a mostani körülmények közt arra csak ideje is legyen, hogy üres címeket osztogasson.

És aztán minő előnyt adhat Gömöri Victornek ezen nevetséges helyzet. Tán hogy a bureauban, neki lesz joga legkésőbbre megjelenni. Ő fogja megszidni a szolgát, ha rosszul sepertek, ha rosszul vagy nagyon is jól van befűtve. A tiszteletbeli titoknok jobb széket, festett asztal helyett politirozottat, havonként egy koncz papírral többit, valamivel czifrabb ollót, fehérebb spárgát, illatosb spanyolviaszt, kék porzót s más efféléket kaphat. Végre mi a tiszteletbeliség legfőbb jogának látszik, ő fogja naponként tizenkét óraker a hivatalbeli kakukos órát felhuzni.

Részünkről más előnyöket nem ismerünk.

Az az, hogy ismernénk biz azt, de azokat koránylanánk még az új bureauratiába behozva látni.

Azonban bizva Gömöri Victor felvilágosultságában, ki mindenesetre nem fogja magát oda engedni arra, hogy a honorarius hofrathok és hofsecreterek nevetséges helyzetét az ő fölvilágosultsága rovására kezdjék meg.

Átme gyünk a legbotrányosabb kinevezésre. És ez Czech János.

Ezen ember ez előtt nem régen censor volt. És e hivatal viselése már magában a legelhatározóbb verdict.

A ki azonban Czech Jánosról többit akar tudni, menjen a hirlapok szerkeztőihez és dolgozó társaihoz, s ezek megmondandják, hogy Czech János csak afféle gyönyörű mákvirág, mint a többik, kik magokat nyomoru fizetésért szánandó eszközül engedék oda arra, hogy hideg gépieséggel, s az undorig vitt szolgálalkúséggel töröljenek ki a lapokból mindent, mit csak Metternich gyalázatos és hazaáruló politikáját távolról is érintette volna.

És minek neveztek ki egy olly embert? Levéltári igazgatónak! Talán azért, mert mint censor igen alkalmas volt törlései által magát az irodalmat is meghamisítani?

E kinevezés attentat a magyar nemzet morális szemérme ellen.

Pest, maj. 2.

A magyar academiának kezdetben nem volt más célja, mint megmutatni a két magyar hazának, kiket tart Döbrentei Gábor tudósoknak. Ezen cél — kevés kivétellel — sikerült is. Nagybárá Döbrentei Gábor ajánlása mellett választat-

tak a rendes tagok, s ez uton támadának a Gebhardtok és Sztrókayk.

Osztályoztatván a tudományok, a megválasztott rendes tagok conspiráltak, s a tudományokat magok között felosztották, kikötvé, hogy dolgozók kiki a mennyit akar, vagy ha épen semmit sem akar, az sem baj, de tudományos czimeket mindenesetre szükség készíteni, melly az academiái értesítőben, mint önálló be nem fejezett munka fog megemlíteni, ilyenformán K.I. (kézirat.) Ki volt kötve még az is, hogy az istenben boldogultak felett nagyszertű beszédek fognak tartatni, melly beszédben kimaradhatlanul benn kell lenni. „X vagy Y tagtársunkat az irgalmatlan halál épen egy nagyobb szerű munka közepén, annak befejezte előtt ragadta ki körünkől, a versenyzés csaknem pótolhatatlan, a kimult eddigi működése nyíltan tanúsítja mennyit teendett boldogult tagtársunk, ha az irgalmatlan halál idejekorán el nem rabolja.

A levelező tagok rendszeren a rendes tagok juratusai, segédei, vagy más hivatalbeli osztályosaiból nevezettek; a vidékről azok választattak levelezőknek, kik az academia tudományos könyveit elajánlgták s adogatták, egyik vagy másik munkára nagyszámmal szereztek előfizeteket; görögül értek, vitak vagy beszéltek, nagyombu zrinyt hordtak, a mezőn vagy másutt régi pénzeket vagy fegyvereket fedeztek fel, a régi classicusokat fordították, Döbrenteinék névnapra vagy születése napjára verset irtak.

Tiszteletbeli tagokká lettek sokszor azok, kik nagyobb könyvtárakkal, s más régiséggyűjteményekkel bírtak, magok emberségéből élhettek, egyszer másszor megvendégelték a rendes tagokat, aláírtak az academia tőkéje szaporítására, a gyűlésekben, kivéve a választásokat ritkán jelentek meg, s mint közvetlen törvényhozók az academia ügyét előmozdithatták, vagy meggátolhatták.

Mind ez a Döbrentei ministerium alatt történt, ezen kor volt az academia aranykora, mindenki henyélt, az academia mégis brillirozott, mert ez időben pénz volt még elég, a Döbrentei bornirt szelleme lengte át az egész testületet, határozott színe nem volt, de az egyetértés békés anyyala el-távolított minden ármánykodást, minden viszályt a társaság vakolatlan falaitól.

A közgyűlések fényes ünnep valának, hol mindenki nyíltan, zrinyiben és kardosan bizonyította, a mit tud, s a mit tudtak, azt egy huzomban el is mondták. A közgyűlésre minden méreggel manipuláltak volna, mindig akadt szóló, ki felett colhurnusokban törhetett ki az elérzékenyült genius, mindig akadt valami ujonnan felfedezett állat, régi pénz, buzogány vagy sarkantyú, melyeket bemutatni lehetett. Döbrentei megéljeneztek, s a tagok megvendégeltettek.

Mint azonban minden, ugy a Döbrentei ministeriuma is megbukott, Schedel Ferencz vette át a gyeplőket. S elkezdődött a rozsdás epocha.

Erről közelebb. Pontius Pilátus, tisztartó.

Polgár szerkesztő!

Pest város tisztújítása két három hét mulva el fog kezdődni.

Én azt óhajtom, hogy ne csak újítás történjék, melly talán csak felfrisené a régi elemeket a legutóbbi dicső napok szüleményeivel.

Illy politika nem bir következetességgel, és öszhangzással, mert a különböző elemeket felolvasztani és egyíteni nem lehet. E részben a ministerium példáját nem ajánlhatni utánzásul.

Hanem szükség a városi hivataltermeket az avult kor embereitől egészen kitisztítani — s azért legyen tisztító szék.

Fővárosunk szellemi és anyagi haladásának vállalain rövid idő alatt Europa nyugoti fővárosainak sorába emelkedhetik fel.

De hogy ezen helynek illően megfeleljen — de csak hogy oda el is juthasson — kell, hogy kormányát nem csak igazságos, hanem szabad elvű, gyökerestől nép, s kor emberei vezessék.

Hivja fel tehát ön e sorok által a leendő választókat komoly megfontolásra. Különösen figyelmeztesse arra, hogy táblabíróféle embereket még ajtónállónak se fogadjanak be.

Illy gondolkozású emberek csak hátráltatnák a haladást, késleltetnék az anyagi kifejlődést. Pest megmaradna jelen kisszerű jelentéketlen helyzetében.

Ezen figyelmeztetésre engem egy különös hír és körülmény szólított fel.

Pest város tanácskozmányaiban marczius óta egy — a táblabírói bűz-légből kiszökött egyén igen nagy szerepet visz.

Azt el kell ismerni, hogy igen erélyes, szilárd, merész — a város rendőri körülményeit terjedten ismeri. De hogy táblabíró pajtásainak, kikkel marcziusig szivrokonságban élt, természetét gyököstől eldobta-e, nem tudom.

Én sokáig kétségeskedem, mig valaminek hitelt — s valakinek elveim szerint bizalmat adhatok. Én sokat kívánok azoktól, kik reformereknek, radicaloknak, forradalmi hősöknek nevezik, s kívánják nevezetni magokat.

Én p. o. olly egyéniségnél, ki a népjogok és néphatalom érdekében többet nem ajánl, mint azt, hogy a nemesek ezrei közé a községek egy pár képviselőt küldjenek a megyoi tanácskozmányok termeibe — radical doctrinát, népiséget nem találhatok.

Én azt, ki tisztársainak visszaéléseit, és közbotrányt okozott kihágásait — ha nem is tettelesen — legalább semlegesén, vagy közvetve legyezgesse, — nem ismerhetem el a népemberének. —

Ezen egyén marczius 15én dél előtt a megyeház folyosóján — véletlenül az orvosi iskolák udvaráról arra mentem át — gúnyt és nevetséget üzött azon forradalmi kezdeményből, melly azon perczekben a forradalmi csarnokból kiindult — és az egyetemi öszszetanulóságot rokoncsatlakozásra hívta fel. És ezen egyén az igy kikaczagott forradalomnak ugyanaz nap este hősévé kereszteltette magát.

Én nem tagadom, hogy szabadelvűnek tartott mindenkor — és hogy a forradalmi napokban tevékenyen viselte magát. De én a forradalom és radical emberétől többet kívánok.

Ugyanezen ember april 26án a redoute-terekben, midőn a választmány némileg megtámadtatott — jónak látta kézzszorítás és ígértek által csillapítani a fellépőt — és a további vitathatás elzárására hosszas parabolákat recitálni elő.

De ő mégis igen nagy népszerűségre emelkedett e napokban is. Hanem azt hallottam, hogy ezen polgári népszerűség-vadászatnak célja az lenne, hogy a városi hivatalokba némelly, s ha lehet máéél több táblabíróféle emberek csuszhasanak be.

Nem tudom igaz-e? Nekem azon rossz természetem van, hogy az emberek felől több rosztat teszek fel, mint jót, mig ellenkező nem világosztatik ki.

Én csak arra kívánom figyelmeztetni a választókat, őrizkedjenek a régi kor embereitől, a táblabírók s megyék körétől, mert ez uton nem nyerhetnek olly hivatalnokokat, kik szabadon minden előítéletektől, a közjóra dolgozzanak.

A ministerium ugy is megrakta illy egyénekkel hivatal szobáit, kár lenne, ha Pest városa önállóbban nem rendelkezne ügyei, kezelői felől.

Vácz.

Ithon van Horárik János. A vegyes házassági küzdelmekről hazaszerte ismeretes bajnok; a „Kampf mit Hierarchie und Kirche“ könyvnek szerzője, a Németország nagy vallási és községi mozgalmában tettelegesen részt vett társ; a gothai philosophok gyűlésének egyik tagja; a mi hazánkfi! Miután több külföldi academián tudomány gyarapodási célból több ideig tartózkodott s egész Németországot beutazá, eljuta végre hozzá is hazánk szabad átalakulásának hire, és ezen hirre ő, nem mint rabágyhoz bilincselte martyr — jól lehet a politcai burocraták által ott is országból országba üldözött — hanem mint szabad magyar visszatért a szeretett szabad hazába, hogy ezentul tudománydíszét ne az idegen földnek, hanem saját hazáját segítse előmozdítani. Fog-e itt merész szelleme méltó munkára találni? arról nem is lehet kétség.

Illy férfiakat alkalmazzunk az ujból alakítandó egyetemre, az elvek tudományharczának tereére.

A szakilag philosophus és historicus férfura figyelmeztetjük különösen közöktatási ministeriumunkat, és pedig azért is hogy tudománypantheonunkat saját hazánkfiával népesithessük mentül dicsőbben.

Horárikot pedig — őt, kit a szabadabb szellemen munkálkodó németek is figyelmökre méltattak felszólítjuk, hogy alkalmazására maga is tegye meg a szükséges lépéseket, azonban még azon esetben is, ha tanári székbe közvetlenül nem is helyheztenék, kövesse az ifjuság tudományos mivélése iránti hő vonzalmát és használja mindenesetre a tanítás szabadságát, a mellyet némileg már a külföldön is gyakorolt és alkalmaztassa magát mentül elébb universitási docensül.

Majus. 2.

Jelen bonyodalmaink és zavaraink fő oka két törvényben rejlik, mellyeket a bécsi bukott burocratia — mint végreményeit — a tekintetes karok és rendekre disputált, két törvényben, mellyek egy kényszerített capitulatio hátulsó ajtóit teszik, mellyeken az utógondolattal mentális reservatióval elvonult ellenség visszatérhessen.

Ezen két törvény egyike haderőnk rendelkezési jogát nem biztosítván kellőn, ellencink kezében fegyvert hagyott, másikat pedig körünkbe helyezé, elvonulni kénytetett elleneink lekötöztetett szolgálait, kik — data occasione — hátulról és oldalvást fognak megtámadni s addig is kém és eszközök gyanánt szolgálni örökös ellencinknek.

Honunk, mellyet békesen átalakultnak hittek némellyek, forradalomban van.

Bécsből Horváth és Erdélyországba bujtogatók küldöttnek, azon különbséggel, hogy még Erdélyben két hon szívének egybeforadása ellen, béreltetnek igazgatók, Horvátországban elszakadói, vágyak ébresztetnek fel s a czélnak Magyarország minden oldalról gyöngítése elérésére, balvéleményt ámitás és fanatisálás használtatik fel.

Megyéinkben a régi nemesi elem, zsidóüldöző nyárs polgárok, s elámitott néhai urbéresek által mindenféle okozott véres ütközések, vagy tervben levő feltámadások tüze, fáradhatlan szellet kap felülről, zavar és forrongás hallatik minden felől, s legszebb kilátásaink vagynak az anarchiát

A nemzet természetesen felszólal gyűlésein, a sajtóvészhangokat kiált, s tekintélyes emberek huzzák a lármaharangot.

Fegyverre, fegyverre! a haza veszélyben van! kiáltá s hallatszik mindenfelől; és mi történik azok részéről, kik a hatalomra hivatnak, kikről irvavan, hogy függetlenek?

Háromszor irnak fel Bécsbe, hogy katonáink visszaparancsoltassanak, és háromszor nem kapnak feletetet, legalább nem olyat, mellyet közzé tenni mernének.

Az ország sürgetőleg szükségeli a fegyveres erőt, és katonánk egy szabadságért küzdő nemzet legyilkolására fordítanak, egy nemzet legyilkolására kelnek törekvései iránt minden igaz magyar rokonszenvvel viseltetik, s győzelmeinek hírére Ekvivat kiált.

Háromszor kell a magyar ministeriumnak külügyi tárczát elvállalt tagtársát felszólítani, haderőnk visszahívásának eszközlésére s feleletül Krakkó összelődötetik.

És mind ez miért történik? mert az utolsó spectabilis országgyűlés, a 3-dik törvényczikkely nyolczadik §-át magára s az országra tolni engedé. —

És történik; mert ugyanazon törvényczikkely 43. §-ában egy második udvari cancelláriának alapja vétetett meg.

Ezt köszönhetjük a felelős magyar ministeriumnak szóló törvényczikkely idézett §-ainak.

Hogy mit köszönhetünk a másik törvénynek, s mit vélünk — ezek után — a ministerium részéről teendőnk, egy holnap czikkünkben fogjuk elmondani. Csernátóni.

Erdélyben a burocracia maig is privilegiáltak hiszi belátását.

A megyék nem igen ismerték el e privilegiumot, s amolyan özönvíz előtti mederből kérték a kormányon ülőket méltóztatnának a haza aggodalmát belátásával nem mérlegelni.

És mit csinált a burocracia?

Nem hallott. Mert az ő füle Bécsbe nyulik, csak azt hallja, mit ott sugnak beléje.

De ment Kolozsvárra harmincz székely, kik azt mondák, ha nem adnak igazságot, majd jövünk harmincezeren.

És e szó a népszava, a mérlegbe súlyosult, s az mióta a leopoldi árendás egyezményt megköték, először billent meg a haza javára. Az országgyűlést majus 29ikre kihirdették.

A székely atyafiak bebizonyíták, hogy tudják a módját, miként kell a lajtorját az erdőn keresztül vinni, s nem viszik keresztben mint az anecdotá reájuk fogja.

De atyafiak! a lajtorja csak ugyan keresztben fordult ismét, mikor kegyelmelek azzal a hat hé mulva leendő országgyűléssel megelégedtek.

Hat hét sok idő!

Azalatt az olaszföldön harcolók megérkezhetnek Kolozsvárra diszesíteni azt a gyűlést, melly értünkre e szeretetre méltó egyenruhások nélkül még nem volt.

Azalatt sokat nőhet a kigyófog, melly a nép-korena legszebb gyémántjában a szabadságban ketté tört.

Azalatt szétszakadhatnak az elemek, mellyeket feszült állapotban csak a tunyaság tart együtt.

Ezekért nem szeretem én azt a hat hetet.

Ha e hat hét alatt nem történnék egyéb, csak hogy egyedül üdveziő politikai vallását cserélni meg a burocracia, akkor még hagyján! De mikor halasztással csak veszélyre, bonyolódásra van kinézés, minek az a hat hét?

Atyafiak! én nem értem azt a honszeretetet melly tenni majd hat hét mulva fog, mindaddig még a burocratiát teszi felelőssé.

Metternich Józsikaféle burocracia és felelősség! chinai egy gondolat, nekünk kivált marczius tizenötödike óta megfoghatatlan.

Atyafiak! nem értem azt a honszeretetet, melly a lelkesedés legmagosabb hevében is képes hazája sorsát hat hét alatt megváltozható körülményekkel országgyűlési, ugy lehet sikertelen alkudozásoknak oda vetni.

Ha az alatt a felkorbácsolt elemek harcában vérünk ömlik ki, vagy a régi bilincsekkel nyugözve maradunk, akárki volna érte felelős, fájdalom nem kisebbedne.

És nem kisebbíti a fájdalmat az a procatori vigasz, hogy a törvényességterén vártuk el a sors ostorát:

Igen, procatori vigasz az a törvényes téren állás; mert nem állunk ott, midőn az alkotmány-nak egy czikkje sincs megtartva, nekünk ezután kell oia lépni, még pedig nem hat hét alatt.

Tettetek, táblabirói tett volt, egy jelenés abból a széptevő politikából, mellyel táblabiráink a burocracia kezét szorongatják.

Milly üdveziő az a kézszerítés, olly bölcs az a politikai, melly bevárta, hogy a nép ön magát szabadítsa fel. A nép nem várja a hat hetet, a robotot kezdi felmondani — és, ha mindég a burocratiával jelöltetik ki, magatoknak a törvényes tért aligha lábujhegyen fogtok rajta állhatni. Székelyű.

A pesti nemzeti színház honunk egyik közintélete, s mint ilyen a sajtó ellenörködését, méltányló vagy kárhoziato figyelmét igényli.

Társadalmunk minden osztálya, az alkotmány nagy gépének minden egyes mozdítója, kerkecskéje lényeges változáson ment át.

Az országos nemzeti színház kivétel. Ez pang és durch und durch pecsovic, vagy ha inkább tetszik conservativ szellemű.

De nem, a világért sem pecsovic, hisz ezek olly hirtelen radíciókká lettek, hogy széltökben, sokak még vezér-democratáknak is szerettek volna látszatni. — a nemzeti országos színház pedig régi táblabirói karos székben alszik, s a dolce far niente kényelmeit élvezi.

A forradalom őt olly mély álomban találta, hogy a roppant zajra felébredvén, azota mindég szemeit törlé, s kétkedni kezd, ha vallyon mit lát nem káprázat-e?

Ott vannak derék színészeink és színésznőink kiknek többjeit Europa bár melly színpadára felálíthatni, ott van operai személyzetünk két derék s tanulásra alkalmas és kedvet mutató prima-donnával — és Thalia ezen temploma, még is olly kevés élvezetést, olly kevés ujat és korszerűt nyujt látogatóinak, mint — aránylag — tán a világ egyetlen színháza sem.

Nem szólok régi állapodáról; a prima donnai szeszélyek korát hallgatással mellőzöm, csak pár észrevételt kívánok tenni a közel multra.

Sokan az izgatói állomásnak Bajzára lett ruháztatást, vagy mint ő praetendálja, reáerősza-koltatását, a nemzeti színháznál epochat alkotó eseménynek kiáltották ki.

Bajza minden esetre epochat csinált, csak-hogy idő nem kormányzása első napjától, hanem annak utolsó órájától fog számíttatni.

A horvátok ellen harcziás színű cikkek hármával négyével jönnek be hozzánk.

A mi politicánk e tárgyban a czikk írókjól különbözik. Mutatványként azonban egyet a sok közül kivonatban közlendőnek hiszünk.

A haza veszélyben van!

Midőn a magyarok ezeltől ezer évvel e földre jöttek, hogy őseiknek, a hunnoknak örökségét elfoglalják, számra nem voltak sokan, de erősek voltak lelkesedésben, vitézségben, mert birtak jó vezérekkel. A mostani magyarság számra 5 anynyi, és egy csoport nem vitéz de kegyetlen, nem erős, de minden aljasságra kész csoport megfélemlit bennünket, mert nem csak 7 de még csak egyetlenegy vezérünk sincs, a kiből bízhatnánk.

Mindenki előre látta, s én előre meg is mondtam azt a mi most már bekövetkezett, hogy t. i. „arégi országnomorgatók“ megkísértendik a dolgok ő rendét helyreállítani. Ezt mindenikünk tudta, félt tőle, s elhárítani csak a kormány birta volna, ha — akarta volna. A régi 7 vitéz vezérekkel hasonlólag most ismét 7 vezérünk van; csak hogy amazok bátrak vállalkozók és így a bizalom által vitéz őseink karjaival mindenhatók voltak míg emezek tétovázók.

Horvát- és Tótországok királya (ki egyúttal Magyarországnak is királya) a magyar függetlenség megdöntésére Jellacsicsot bánná, hazánk ellenségét Gajt pedig királyi tanácsossá nevezte ki, sőt a legújabb hír szerint a bánt megbízta volna a királyi szóval s esküvel erősített alkotmányt „mint erővel kicsakarttat“ megsemmisíteni.

Az osztrák kormány (ki a magyar királylyal egy személy) a lengyel (gallicziai) küldöttséget nem csak biztatás, örvendetes ígéret, de még fe-

lelet nélkül is bocsátotta vissza. Krakót, mely csak fegyverrel, de nem igazságosan foglaltatott el, most a préda visszaköveteltetvén, hogy „se nekem se neked“ ne legyen, összelövette. A lengyel küldöttség most van itt e hírrel.

Ezek tények, ezekhez nem kell commentár!

Súlyosbíja e vádat azon körülmény, hogy az emberi keblet fellázító 1846. gallicziai események az osztrák tisztviselők által szándékosan idéztettek elő, és most újra munkálatban, újra készülöben vannak, a kormánynak tudára adattak s az úgy tett mintha nem is hallotta volna; a gabság, a baromiség meggátlására legkisebb készületet sem tett, még csak azt sem ígérte, hogy tenni fog.

Ime honnan jő a veszély!

Jellasics beiktatása napján kihirdette a statáriumot azok ellen, kik a magyarokhoz csatlakozásra buzdítanak; s mit tettek minisztereink ellenségeink féken tartására? — Elég szomorú!

Jellasics, kinek törvény szerint a magyar kormány alatt kellene állania, felhivatván a tanácskozássra, minisztereinknek azt izente, hogy „50 ezerrel fog feljöni!“

Jöjjen százezerrel bár, mi nem félünk, ha egyellenegy vezérünk, de jó vezérünk van, kiben bizhatunk.

Katonaságunk olyan mint az orozlán, szelid a gyengék, rettenetes az ingerkedők ellenében. De e katonaságban nem bizhatunk, míg megpróbált magyar vezére, míg szívvel lélekkel magyar tisztjei nincsenek.

Magyar tiszték, magyar vezér nélkül, őket (habár a tótok vagy illirek ellen is) harczra vinni, annyi lenne, mint szándékosan megöletni. Ki bizhat az eddigi mondva csinált tisztékben, kik nők körül vitézek, a katona irányában durvák és zsarnokok, de a hatalom irányában szolgák, gépek voltak?

Hunyadi alatt 27 ezer magyar megvitt 150 ezer törökkel, kik az illireknél nem voltak kevésbé vérengzők.

Zrinyi Miklós vezérlete alatt harmadfél ezer magyar szembezállt 200 ezer törökkel, s meghalni dicsőségének szerencsésjének tartotta.

Lógodi Simon alatt csak 200 magyar (Szabácsnál 1521-ben megállt 40 ezer török előtt s meghalt; de hanyatt esett holttesteiken a győzelmes II. Szulejman átlépdelni nem mert; megborzadván merevült, halálban is nyitott szemek s arcaik marcsona kifejezéseitől.

A magyar most is ép oly haza- és szabadságszerető, ép oly vitéz mint ezelőtt, csak ve-

zére legyen, kiben bizalmát vehesse. Azért magyar vezér kell mindennek előtt!

A ministerium harcosokról ne aggódjék, ha erélyt elszántságot mutat; harcos lesz elég. Ott legelőbb is a szabadságukra oly feltékeny, a járom alatt meg nem görbül jászkunok, a hajduk; itt vagyunk mi; csak vezért, csak fegyvert minél előbb.

Menthellen bűn lenne, még továbbá is tétovázni, midőn királyunk közvetlen szomszédságában vannak halálos ellenségeink. Vérünket először ontottuk másokért, ontsuk saját magunkért is már egyszer.

Azért vezért minél előbb!

Addig míg pánccél és nyíl volt, s a puskák és ágyúk először használtattak harczban, eldöntöték az ütközet kimenetelét.

Most a congrévi rakéták teszik azt.

Ne tartsa tehát a ministerium méltósága alattinak, oly még eddig használt hadi gépek alkalmazását, mellyek az eddigiéknél föltöbb, hacsak némi előnnyel is bírnak.

Harczunk mindenki tudja, életre, halálra szól.

Azért: „talpra magyar, hi a haza!“

H i r d e t é s e k.

PROGRAM.

D O N G Ó

(magyar charivari)

felelőség mellett kiadja, és szerkeszti

Lauka Gusztáv.

Még az absolutismus aranykorában, mikor minden felülről jött, csak a pénz jött alulról, szándokom volt „D o n g ó“ czímű humoristicus és satyricus havi iratot szerkeszteni, s adni ki; sőt ügyes politicával az első füzetet egy becsületes de . . . censor segítségével ki is nyomattam; tett azonban bizonyos Horváth Lázár nevű embernek abban revolutionális elveket fedezni fel, s azokat Apponyi főkorlátnoknak aláztatosan bemutatni, s feljelenteni. Apponyi főkorlátnok (mostanában polgártárs) censurázott, sőt kinyomott havi iratomat elkoboztatta, a censort elmozdította, engem pedig (rettenetes még ideában is) ignorált. Én dühösködtem úton, útfélen, szidtam Apponyit jobbra balra . . . mind haszontalanul! Apponyi főkorlátnok maradt, az én Dongómat pedig egy csomóba pecsételve a padlásra vitték.

A szerepek azóta változtak: Apponyit vitték a padlásra (allegoria) és az én Dongómat lehozták. Fájdalom azonban az akkori Dongó epocha lejárt reformnak indult mind a political, mind a társas élet, ki a padláson hevert, rendkívül elmaradt s így az egykori Dongó a jelenlegi időszaknak végképen elveszett. De él tervem, s ezen terv nyo-

mán új Dongót (magyar charivarit) szerkesztendek s adandok ki.

Az új Dongó július 1ső napjától 1848 minden héten egyszer csinos fametszettel ellátott borítékba negyedrét másfél íven jelenend meg, drolatik, gúnyos, s elménczes fa vagy kömetszvényekkel. A metszvények, valamint a prosaí és verses munkálatok is, a közélet ferde, nevetséges és káros hatású oldalait fogják a charivariféle irodalom természettével megfelelő modorban, ostorozni, gúnyolni, és így javítani akarni. Szem előtt fogom azonban tartani a társas életműveltség-szabta határokat és szabályokat. Gúnyosoknak, élceseknek óhajtom a Dongóban kijöendő cikkeket, metszvényeket, és munkálatokat, úgy azonban hogy azok durváknak, gorombáknak, s a finomságot sértőknek ne mondathassanak.

A fennkített szellemben szólítom fel a két haza ismert, s eddig talán ismeretlen, de e genreben képzett íróit szíves közremunkálásra felkérve: hogy munkáik beküldése mellett, feltételeiket is közöljék. A t. közönség pártfogása határozza meg, mennyire tehetőleg eleget kívánataiknak.

A bizományt E m i c h Gusztáv könyvtárus vállalta el.

A postahivatalok az előfizetések felvehetésére ministerileg utasítvák.

Előfizetés Budapesten házhozhordással júliustól decemberig 5 pgő frt.

Postán a vidékiekre nézve 6 pft félévre helyben 5 pft., vidékre 6 pft., negyedévre helyben 2

fr 30 kr p., vidékre 3 pft., egyesszámú példány 15kr pengő.

A budapestiek előfizethetnek Emich Gusztáv könyvtárusnál, a vidékiek az illető postahivataloknál.

Mindennemű hirdetményekért, sor szerint 3 pgő kr fizettetik.

Budapesten apr. 26. 1848.

NÉPELEM

Üggyanos hírlapra előfizetés hirdettek; megjelenend e lap július 1-jén hétfőt kivéve naponta egy közönséges íven; fél évi előfizetés Budapesten ház hordással boríték nélkül 6 frt, negyedévre 3 frt 30 kr.; — vidékre postán küldve fél évre 8 frt pengő pénzben; — előfizethetni, a két fővárosban, Sebestyén-utczában 293-ik sz. a. Német Dánielnél; — a Kristóf-téren Geibel könyvtárusnál, és az Al-Dunasoron Beimelféle nyomdátan, vidékeken minden Posta hivataloknál, és az ezen lapra teendő előfizetések beszedésére megbízandó polgártársaknál; — a hola teendő előfizetések e czim alatt küldendők Pestre, Madarász László és Józsefnek postáról, elvitelt várva a rokonérzetű polgártársak felhivatván, az emberiség érdekében leendő közremunkálásra.

Madarász László és Madarász József.

Megjelenik e lap **minden nap este.** Előfizethetni e lapra Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunasor Piaristák épülete) és Emich Gusztáv könyvkereskedésében. — A vidéken a postahivataloknál. **EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.**

Felelős szerkesztő Pál Albert. — Kiadó tulajdonos Lukács László. — Nyomatik Beimelnél.